

11. Chugunov I., Makohon V., Markuts Y. (2019). Budgetary policy of the emerging countries in conditions of institutional transformations. *Problems and Perspectives in Management*, V 17, № 4. 252-261. [in Eng.]

12. Chugunov, I. Ya. Kanieva, T. V. and Pasichnyi, M. D. (2018), *Biudzhetno-podatкова polityka u systemi rehuliuвання ekonomiky* [Fiscal policy in the system of regulation of the economy], Hlobus-Press, 250. Kyiv, Ukraine.

13. Zakon Ukrainy «Pro Derzhavnyi biudzhet Ukrainy na 2020 rik» vid 14.11.2019 № 294-IX [Law of Ukraine «On the State Budget of Ukraine for 2020» dated 14.11.2019 № 294-IX]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20/ed20200403#Text> [in Ukr.]

14. Chugunov, I. Ya. Makohon V. D. (2018). *Biudzhetna stratehiia v umovakh ekonomichnykh peretvoren* [Budget strategy in the conditions of economic transformations]. *Visnyk KNTEU*, 5. 5–18. [in Ukr.]

ДАНІ ПРО АВТОРА

Канєва Тетяна Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, декан факультету фінансів та обліку Київського національного торговельно-економічного університету

e-mail: tetjana@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-3302-9593

Researcher ID: C-3581-2019

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Канева Татьяна Владимировна, кандидат экономических наук, доцент, декан факультета финансов и учета Киевского национального торгового-экономического университета

e-mail: tetjana@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHORS

Kanyeva Tatiana, Candidate of Science (Economics), Associate Professor, Dean of the Faculty of Finance and Accounting of the Kyiv National University of Trade and Economics

e-mail: tetjana@ukr.net

УДК 336.142.3

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2021-48-209-215>

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

Макогон В. Д.

Актуальність теми дослідження. В сучасних умовах система державних фінансів виступає вагомим інструментом регулювання соціально-економічних процесів, інтенсифікації економіки. Вагомими чинниками, які впливають на якісний рівень функціонування системи державних фінансів є фінансово-економічні ризики зумовлені трендом економічного розвитку. Відповідно оцінка фінансово-економічних ризиків є важливою умовою для розробки обґрунтованої фінансово-бюджетної політики, розвитку інституційного забезпечення стійкості системи державних фінансів та економічної безпеки країни в цілому.

Постановка проблеми. Виходячи із трендів економічного розвитку як країн з трансформаційною, так і розвинутою економікою, в сучасних умовах, вагомими завданнями є: обґрунтування стратегічних завдань фінансово-бюджетної політики щодо підвищення рівня стійкості системи державних фінансів та її складових; взаємоузгодження рішень органів державного управління. При цьому розвиток інституційного забезпечення стійкості системи державних фінансів має здійснюватись з врахуванням глобалізаційних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика розвитку інституційного забезпечення стійкості системи державних фінансів доволі поширена в наукових дослідженнях. Це роботи відомих вітчизняних та зарубіжних науковців: Дж. Кейнса, П. Самуельсона, Дж. Стігліца, В. Танзі, О. Василика, І. Запатріної, С. Кучеренко, Л. Лисяк, Л. Леваєвої, І. Лук'яненко, М. Пасічного, А. Соколовської, І. Чугунова та інших.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Зазначені вище питання актуалізуються у зв'язку з поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, яка вплинула на тренд економічного розвитку, зумовила порушення бюджетної рівноваги, що вимагає розв'язання низки конкретних завдань, пов'язаних з розвитком інституційного забезпечення стійкості системи державних фінансів та її складових.

Постановка завдання, мети дослідження. Завданнями дослідження є: розкрити роль системи державних фінансів у регулювання соціально-економічних процесів; обґрунтувати особливості економічної безпеки та її складових; здійснити аналіз та оцінку показників фінансової безпеки України. Метою дослідження є розкриття напрямів фінансово-бюджетної політики щодо забезпечення стійкості системи державних фінансів.

Метод або методологія проведення дослідження. У статті застосовано сукупність методів наукового дослідження: системного підходу, статистичного аналізу, структурування, синтезу та ін.

Викладення основного матеріалу. Розкрито роль системи державних фінансів у регулювання соціально-економічних процесів. Обґрунтовано особливості економічної безпеки та її складових. Здійснено аналіз та оцінку показників фінансової безпеки України. Розкрито напрями фінансово-бюджетної політики щодо забезпечення стійкості системи державних фінансів.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані в процесі реформування системи державних фінансів.

Висновки відповідно до статті. З метою підвищення стійкості системи державних фінансів, на даному етапі соціально-економічного розвитку країни, доцільним є: обґрунтування індикаторів стійкості – основи прозорості системи постійного моніторингу розвитку системи державних фінансів та її складових; впровадження дієвого управлінського фінансово-бюджетного інструментарію – системної оцінки стану фінансово-бюджетної безпеки; підвищення ефективності реалізації фінансово-бюджетної політики у сфері забезпечення стійкості системи державних фінансів та політичної відповідальності за її результати.

Ключові слова: система державних фінансів, бюджетна політика, бюджет, бюджетна система, бюджетне регулювання, доходи бюджету, видатки бюджету.

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УСТОЙЧИВОСТИ СИСТЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ФИНАНСОВ

Макогон В. Д.

Актуальность темы исследования. В современных условиях система государственных финансов выступает весомым инструментом регулирования социально-экономических процессов, интенсификации экономики. Весомыми факторами, которые влияют на качественный уровень функционирования системы государственных финансов являются финансово-экономические риски обусловлены трендом экономического развития. Согласно оценке финансово-экономических рисков является важным условием для разработки обоснованной финансово-бюджетной политики, развития институционального обеспечения устойчивости системы государственных финансов и экономической безопасности страны в целом.

Постановка проблемы. Исходя из трендов экономического развития как стран с трансформационной, так и развитой экономикой, в современных условиях, весомыми задачами являются: обоснование стратегических задач финансово-бюджетной политики по повышению уровня устойчивости системы государственных финансов и ее составляющих; усиление взаимосвязи решений органов государственного управления. При этом развитие институционального обеспечения устойчивости системы государственных финансов должно осуществляться с учетом глобализационных процессов.

Анализ последних исследований и публикаций. Проблематика развития институционального обеспечения устойчивости системы государственных финансов довольно распространена в научных исследованиях. Это работы известных отечественных и зарубежных ученых: Дж. Кейнса, П. Самуэльсона, Дж. Стиглица, В. Танзи, А. Васылыка, И. Запатриной, С. Кучеренко, Л. Лысяк, Л. Леваевой, И. Лукьяненко, М. Пасечного, А. Соколовской, И. Чугунова и других.

Выделение неисследованных частей общей проблемы. Указанные выше вопросы актуализируются в связи с распространением острой респираторной болезни COVID-19, которая повлияла на тренд экономического развития, обусловила нарушение бюджетного равновесия, что требует решения ряда конкретных задач, связанных с развитием институционального обеспечения устойчивости системы государственных финансов и ее составляющих.

Постановка задачи, цели исследования. Задачами исследования являются: раскрыть роль системы государственных финансов в регулировании социально-экономических процессов; обосновать особенности экономической безопасности и ее составляющих; осуществить анализ и оценку показателей финансовой безопасности Украины. Целью исследования является раскрытие направлений финансово-бюджетной политики по обеспечению устойчивости системы государственных финансов.

Метод или методология проведения исследования. В статье применена совокупность методов научного исследования: системного подхода, статистического анализа, структурирования, синтеза и др.

Изложение основного материала. Раскрыта роль системы государственных финансов в регулировании социально-экономических процессов. Обоснованы особенности экономической безопасности и ее составляющих. Осуществлен анализ и оценку показателей финансовой безопасности Украины. Раскрыты направления финансово-бюджетной политики по обеспечению устойчивости системы государственных финансов.

Область применения результатов. Результаты исследования могут быть использованы в процессе реформирования системы государственных финансов.

Выводы соответствия со статьёй. С целью повышения устойчивости системы государственных финансов, на данном этапе социально-экономического развития страны, целесообразно: обоснование индикаторов устойчивости – основы прозрачной системы постоянного

мониторинга развития системы государственных финансов и ее составляющих; внедрение действенного управленческого финансово-бюджетного инструментария – системной оценки состояния финансово-бюджетной безопасности; повышение эффективности реализации финансово-бюджетной политики в сфере обеспечения устойчивости системы государственных финансов и политической ответственности за ее результаты.

Ключевые слова: система государственных финансов, бюджетная политика, бюджет, бюджетная система, бюджетное регулирование, доходы бюджета, расходы бюджета.

INSTITUTIONAL SUPPORT FOR THE SUSTAINABILITY OF THE PUBLIC FINANCE SYSTEM

Makohon Valentyna

Relevance of the research topic. In modern conditions, the system of public finance is an important tool for regulating socio-economic processes, intensification of the economy. Important factors that affect the quality of the public finance system are financial and economic risks due to the trend of economic development. Accordingly, the assessment of financial and economic risks is an important condition for the development of sound financial and budgetary policy, the development of institutional support for the stability of public finances and economic security of the country as a whole.

Formulation of the problem. Based on the trends of economic development of both countries with transformational and developed economies, in modern conditions, important tasks are: substantiation of strategic objectives of fiscal policy to increase the level of stability of public finance and its components; mutual coordination of decisions of public administration bodies. At the same time, the development of institutional support for the sustainability of the public finance system should be carried out taking into account globalization processes.

Analysis of recent research and publications. The issue of developing institutional support for the sustainability of the public finance system is quite common in research. These are the works of famous domestic and foreign scientists: J. Keynes, P. Samuelson, J. Stiglitz, V. Tanzi, O. Vasylyk, I. Zapatrina, S. Kucherenko, L. Lysyak, L. Levaeva, I. Lukyanenko, M. Pasichny, A. Sokolovska, I. Chugunov and others.

Highlighting unexplored parts of a common problem. Selection of unexplored parts of the general problem. The above issues are relevant in connection with the spread of acute respiratory disease COVID-19, which affected the trend of economic development, led to a violation of the budget balance, which requires a number of specific tasks related to the development of institutional sustainability of public finances and its components.

Goal setting, research goals. The objectives of the study are: to reveal the role of public finance in the regulation of socio-economic processes; substantiate the features of economic security and its components; to analyze and evaluate the indicators of financial security of Ukraine. The purpose of the study is to reveal the directions of fiscal policy to ensure the sustainability of public finance.

Research method or methodology. The article uses a set of research methods: a systematic approach, statistical analysis, structuring, synthesis, etc.

Basic material presentation. The role of the public finance system in the regulation of socio-economic processes is revealed. The peculiarities of economic security and its components are substantiated. The analysis and assessment of financial security indicators of Ukraine is carried out. The directions of financial and budgetary policy on ensuring the stability of the public finance system are revealed.

Area of application of results. The results of the study can be used in the process of reforming the public finance system.

Conclusions according to article. In order to increase the stability of the public finance system, at this stage of socio-economic development of the country, it is advisable to: substantiate sustainability indicators – the basis of a transparent system of continuous monitoring of public finance system development and its components; introduction of effective management financial and budgetary tools – systematic assessment of the state of financial and budgetary security; improving the efficiency of financial and budgetary policy in the field of ensuring the stability of the public finance system and political responsibility for its results.

Key words: public finance system, budget policy, budget, budget system, budget regulation, budget revenues, budget expenditures.

JEL Classification: E62, H60, H70.

Актуальність теми дослідження. В сучасних умовах система державних фінансів виступає вагомим інструментом регулювання соціально-економічних процесів, інтенсифікації економіки. Вагомими чинниками, які впливають на якісний рівень функціонування системи державних фінансів є фінансово-економічні ризики зумовлені трендом економічного розвитку. Відповідно оцінка фінансово-економічних ризиків є важливою умовою для розробки обґрунтованої фінансово-бюджетної політики, розвитку інституційного забезпечення стійкості системи державних фінансів та економічної безпеки країни в цілому. Вагомими завданнями враховуючи посилення кризових процесів в фінансово-економічній сфері є: забезпечення сталого та збалансованого економічного зростання, підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки у світовому економічному середовищі. Водночас підвищення стійкості системи державних фінансів вимагає формування і реалізації фінансово-бюджетної політики, спрямованої як на стале нарощення економічного потенціалу країни, так і на поступове зміцнення показників стійкості складових системи державних фінансів та невразливості до зовнішніх і внутрішніх загроз.

Ступінь дослідження даної проблеми вченими. Серед вагомих досліджень зарубіжних вчених щодо інституційного забезпечення стійкості системи державних фінансів слід назвати праці: Дж. Кейнса, П. Самуельсона, Дж. Стігліца, В. Танзі [3, 8, 9-10]. Питанням формування і реалізації фінансово-бюджетної політики щодо забезпечення стійкості системи державних фінансів присвячено праці вітчизняних вчених: О. Василика, І. Запатріної, С. Кучеренко [4], Л. Лисяк [5], Л. Леваєвої [4], І. Лук'яненко [6], М. Пасічного [7], А. Соколовської, І. Чугунова [11-12] та інших. Разом з тим, в сучасних умовах важливим є подальший розвиток та підвищення якісного рівня інституційного забезпечення стійкості системи державних фінансів.

Метою дослідження є розкриття напрямів фінансово-бюджетної політики щодо забезпечення стійкості системи державних фінансів. Для досягнення зазначеної мети поставлено такі **завдання**: розкрити сутність інституційного забезпечення стійкості системи державних фінансів; обґрунтувати особливості інституційного забезпечення системи державних фінансів; здійснити аналіз та оцінку дохідної та видаткової частини державного бюджету.

Методи дослідження. У даному дослідженні використано системний метод: при розкритті сутності інституційного забезпечення стійкості системи державних фінансів. Метод структурування застосовано з метою узагальнення та систематизації особливостей реалізації фінансово-бюджетної політики щодо забезпечення стійкості системи державних фінансів. Методи статистичного аналізу, синтезу застосовано при оцінці показників державного бюджету. Метод наукового абстрагування використано при розкритті напрямів розвитку інституційного забезпечення стійкості системи державних фінансів.

Результати дослідження. Вітчизняна система державних фінансів протягом останніх років не забезпечувала на достатньому рівні досягнення стратегічних завдань соціально-економічного розвитку України. Стан стійкості системи державних фінансів та економічної безпеки країни в цілому оцінювався як незадовільний із динамікою погіршення показників. За 2010–2019 роки рівень економічної безпеки країни в цілому склав – 40,1%, у тому числі за 2010–2014 роки – 40,0%; за 2015–2019 роки 40,2%; рівень фінансової безпеки за 2010–2019 роки склав – 42,6%, у тому числі за 2010–2014 роки – 45,0%; за 2015–2019 роки 40,2%; рівень виробничої безпеки за 2010–2019 роки склав – 53,2%, у тому числі за 2010–2014 роки – 50,8%; за 2015–2019 роки 55,6%; рівень інвестиційно-інноваційної безпеки за 2010–2019 роки склав – 32,3%, у тому числі за 2010–2014 роки – 33,6%; за 2015–2019 роки 31,0%.

Значний рівень державного боргу, хронічний дефіцит Державного бюджету України, недостатній рівень ефективності системи розподілу капіталу в економіці, який не сприяв розвитку довгострокового інвестиційного кредитування економіки та зумовлював зростання споживчого валютного кредитування створили умови для фінансової дестабілізації в країні. Разом з цим, в умовах пандемії розгортання кризових явищ в економіці посилюється. Основними викликами у сфері порушення стійкості системи державних фінансів залишаються: недостатній рівень взаємоузгодженості між пріоритетними напрямками соціально-економічного розвитку країни та бюджетним плануванням; непередбачуваність фінансово-бюджетної політики у середньостроковій та довгостроковій перспективі; недостатній рівень бюджетної дисципліни та інституційної спроможності розпорядників бюджетних коштів щодо розробки бюджетних планів на середньострокову перспективу; значна частка валютного державного боргу в загальній сумі державного боргу; низький рівень ліквідності фондового ринку, захисту прав інвесторів поряд із недостатньою спроможністю регулятора протидіяти зловживанням на ринку; низький рівень фінансової інклюзії; значний рівень тіньового сектору економіки; недосконалість та нестабільність механізму податкового регулювання; недосконала система пенсійного забезпечення.

Поряд з цим рівень зовнішньоекономічної безпеки України оцінюється як небезпечний. Значна частка сировини в структурі експорту, низький рівень конкурентоспроможності вітчизняного виробництва обумовлюють розбалансування зовнішньоекономічної діяльності, що посилюється в нестабільних умовах розвитку світових ринків. Вагомими викликами залишаються: недостатні темпи диверсифікації торговельних потоків України для забезпечення надійних конкурентних позицій на світових ринках; дисфункціональна структура торговельних потоків із превалюванням у експорті сировини, а в імпорті – високотехнологічної продукції; збільшення кількості протекціоністських заходів, які застосовують іноземні держави; нерозвиненість зовнішньоторговельної інфраструктури, недостатній рівень інституційної спроможності для представлення торговельних інтересів України. Вирішення даних проблемних питань передбачає: законодавче стимулювання та створення нормативно-правового середовища для посилення здатності вітчизняних підприємств конкурувати на світових ринках, особливо в умовах зростаючого протекціонізму як відповіді на виклики пандемії; вдосконалення санкційної політики для збільшення ефективності впливу на об'єкт застосування санкцій і мінімізації шкоди для своїх національних інтересів, впровадження ефективних процедур щодо антидемпингових розслідувань та забезпечення швидкої реакції на відповідні порушення; створення цілісної мережі інституцій з підтримки зовнішньої торгівлі; забезпечення належного рівня представлення інтересів держави в міжнародних організаціях; розширення міжнародних торговельно-економічних зв'язків та проведення активної політики з укладання угод про вільну торгівлю з країнами учасницями торговельних блоків на вигідних для України умовах, перегляд і розширення охоплення чинних торговельних угод.

Рівень інвестиційно-інноваційної безпеки свідчить про неможливість забезпечити стаке економічне зростання в сучасних умовах. Основними викликами залишаються: неможливість створення умов для залучення інвестицій та реінвестування; уповільнення розвитку світової економіки в умовах пандемії Covid-19, як наслідок, падіння світових цін на основні вітчизняні експортні товари; недостатній якісний рівень

державного контролю за здійсненням іноземних інвестицій, які залучаються в об'єкти, що мають стратегічне значення для національної безпеки України; відсутність науково обґрунтованого моніторингу інвестиційного потенціалу адміністративно-територіальних одиниць, слабо розвинена інноваційна інфраструктура в цілому і, зокрема, для ведення бізнесу та впровадження інновацій суб'єктами малого та середнього підприємництва; недостатній обсяг фінансування інноваційної діяльності; недостатній для забезпечення інтенсивного розвитку економіки у довгостроковому періоді обсяг фінансування основного капіталу. Вирішення даних завдань передбачає: створення інституційної системи супроводження інвесторів; розвиток системи інформаційно-консультаційного забезпечення інвестування; запровадження фінансових стимулів та механізму підтримки внутрішніх підприємств у разі впровадження ними новітніх технологій і застосування більш високого рівня стандартизації продукції; створення сприятливих умов для генерування і комерціалізації інновацій та виробництва інтелектуальних послуг; впровадження моделі «відкритих інновацій»; забезпечення інклюзивності та реалізації нової системи оцінювання суб'єктів науково-технічної та освітньої діяльності на основі визначення рівня якості нових наукових і технічних знань, науково-технічної інформації, освітніх послуг, а також кардинального підвищення суспільного статусу науки й освіти в Україні.

Отже, небезпечний та незадовільний рівні фінансової безпеки та економічної безпеки в цілому актуалізує питання пошуку фінансово-бюджетної політики у сфері забезпечення стійкості системи державних фінансів. Вагомими завданнями мають стати збереження та розвиток економічної потужності країни на засадах сталого розвитку суспільства. Метою фінансово-бюджетної політики має стати упередження розбалансування системи державних фінансів, підвищення її стійкості до впливу екзогенних і ендогенних викликів, створення умов для забезпечення взаємоузгодженості інтересів органів державної влади та місцевого самоврядування. Відповідно до визначеної мети стратегічним напрямком фінансово-бюджетної політики у сфері забезпечення стійкості системи державних фінансів має стати постійний моніторинг стійкості системи, а напрямком розвитку – формування та реалізація політики, спрямованої на розвиток суспільства. Завданнями фінансово-бюджетної політики у сфері забезпечення стійкості системи державних фінансів є запровадження системної оцінки стану фінансово-бюджетної безпеки та постійний моніторинг економічної стійкості на основі визначених індикаторів та їх критичних меж (табл. 1).

Таблиця 1. Показники фінансової безпеки України за 2010-2019 роки

	<i>Критична межа</i>	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Частка дефіциту державного бюджету у ВВП, %	3	6,0	1,8	3,8	4,4	4,9	2,3	3,0	1,6	1,7	2,0
Частка державного боргу та гарантованого державою боргу у ВВП, %	60	40,1	36,4	36,7	39,9	69,4	79,1	80,9	71,8	60,9	50,3
Частка валового зовнішнього боргу у ВВП, %	70	86,3	77,4	76,6	77,5	93,9	123,3	120,5	102,9	87,6	79,2
Зміна обмінного курсу гривні до долара США (у середньому за період), % до попереднього року	90-130	150,7	99,9	100,3	100,0	148,7	183,8	117,0	104,1	102,3	95,0
Валові міжнародні резерви України, місяців імпорту	3	4,4	3,8	3,0	3,5	1,8	3,0	3,0	3,2	3,3	4,9

Джерело: складено та розраховано за даними <https://www.minfin.gov.ua/>

Завданнями фінансово-бюджетної політики у сфері забезпечення стійкості системи державних фінансів за напрямком розвитку є досягнення визначених за основними складовими фінансово-бюджетної безпеки цільових орієнтирів, недопущення виходу індикаторів за критичні значення. До основних завдань фінансово-бюджетної політики у сфері забезпечення стійкості системи державних фінансів доцільно віднести: підвищення ефективності та результативності бюджетної політики, її передбачуваності в середньостроковій перспективі відповідно до пріоритетних напрямів розвитку держави; підвищення боргової стійкості держави через оптимізацію структури державного боргу з точки зору співвідношення вартості обслуговування та валютних ризиків при збереженні прийняттого рівня боргового навантаження, покращення іміджу України серед міжнародних інвесторів та зміцнення взаємодії з МФО; проведення політики, спрямованої на стимулювання банківського сектору спрямовувати кредитні кошти, насамперед, на розвиток реального сектору економіки, МСП; орієнтація банківської системи на внутрішні ринки фінансових ресурсів; створення умов для збільшення залучення довгострокового фондування та, відповідно, розширення довгострокового та інвестиційного кредитування; зменшення рівня непрацюючих кредитів та, відповідно, підвищення стійкості банківської системи; активізація розвитку національного фондового ринку; убезпечення національної фінансової системи від відмивання кримінальних доходів та фінансування тероризму; мінімізація ризиків інвестора через забезпечення ефективного захисту прав інвесторів на фондовому ринку, забезпечення зниження вартості позикових коштів для потреб держави (через оптимальне поєднання грошово-кредитної та

боргової політики); реформування українського страхового ринку через сприяння широкому впровадженню страхування життя, медичного та інших видів персонального страхування, законодавче посилення прав страхувальників; забезпечення трьохрівневої пенсійної системи; реформування та забезпечення прогнозованості податкової системи, ініціація перегляду двосторонніх Угод про усунення подвійного оподаткування, що включають податкові ставки, які стимулюють «агресивне податкове планування» і схеми уникнення від оподаткування; посилення відповідальності за ухилення від сплати податків з одночасним підняттям порогу шкоди у податкових злочинах, запровадження кримінальної відповідальності за товарну контрабанду в особливо великих розмірах та розкрадання (незаконне відшкодування) податку на додану вартість; заборона на законодавчому рівні отримання будь-яких видів державної підтримки (дотацій, преференцій, пільг) суб'єктами господарювання, що афілійовані (контролюються) з офшорних юрисдикцій; удосконалення механізму публічних закупівель.

Висновки. Розвиток інституційного забезпечення стійкості системи державних фінансів є вагомим умовою задля досягнення основних національних економічних інтересів. З метою підвищення стійкості системи державних фінансів, на даному етапі соціально-економічного розвитку країни, доцільним є: обґрунтування індикаторів стійкості – основи прозорої системи постійного моніторингу розвитку системи державних фінансів та її складових; впровадження дієвого управлінського фінансово-бюджетного інструментарію – системної оцінки стану фінансово-бюджетної безпеки; підвищення ефективності реалізації фінансово-бюджетної політики у сфері забезпечення стійкості системи державних фінансів та політичної відповідальності за її результати. Вирішення даних завдань сприятиме створенню стійкої, конкурентоспроможної ринкової економіки та умов для нарощування національного багатства; досягнення цілей сталого розвитку, підвищення рівня якості життя населення та соціально-політичної стабільності; забезпечення захисту національної економіки в умовах виникнення або посилення внутрішніх та зовнішніх загроз.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» від 14.11.2019 № 294-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20/ed20200403#Text>.
2. Закон України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» від 15.12.2020 № 1082-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-IX#Text>
3. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег; пер. с англ. М.: Либроком, 2017. 352 с.
4. Кучеренко С. Ю., Леваева Л. Ю. Аналіз доходів та видатків державного бюджету України. Економічний вісник університету. 2016. № 31/1. С. 252–262.
5. Лисяк Л. Бюджетна політика як інструмент забезпечення фінансової безпеки України. Modern Economics. 2018. №9. С. 53–59.
6. Лук'яненко І. Г. Моделювання впливу змін фіскальної політики на економіку України. Бізнес Інформ. 2012. № 4. С.201–204.
7. Пасічний М. Д. Бюджетна політика та економічний розвиток. Економічний вісник університету. 2020 № 44. С. 153–164.
8. Самуэльсон П. Э., Нордхаус В. Д. Экономика. 19-е изд.; пер.с англ. М. : Вильямс, 2015. 1360 с.
9. Стиглиц Дж. Цена неравенства. Чем расслоение общества грозит нашему будущему; пер. с англ. М. : Эксмо, 2016. 512 с.
10. Танзи Вито. Правительство и рынки: меняющаяся экономическая роль государства; пер. с англ. М. : Изд-во Института Гайдара, 2018. 584 с.
11. Чугунов І. Я., Макогон В. Д. Бюджетна політика в умовах економічних перетворень. Економічний часопис-XXI. 2016. № 3-4(2). С. 66–69.
12. Chugunov I., Koroviy V. Fiscal policy in the system of society development. Theoretical and scientific approaches to the problems of modern economy: monograph. Primedia eLaunch. Boston, USA. 2020. pp.139–160.

References

1. Zakon Ukrainy «Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2020 rik» vid 14.11.2019 № 294-IX [Law of Ukraine «On the State Budget of Ukraine for 2020» dated 14.11.2019 № 294-IX]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20/ed20200403#Text> [in Ukr.]
2. Zakon Ukrainy «Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2021 rik» vid 15.12.2020 № 1082-IX [Law of Ukraine «On the State Budget of Ukraine for 2020» dated 14.11.2019 № 294-IX]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-IX#Text> [in Ukr.]
3. Kejns, Dzh. M. (2017). Obshchaya teoriya zanyatosti, procenta y' deneg [The general theory of employment, interest and money]. (Trans.). Moscow: Ly'brokom. 352 p. [in Rus].
4. Kucherenko S. Yu., Levaieva L. Yu. (2016). Analiz dokhodiv ta vydatkiv derzhavnogo biudzhetu Ukrainy [Analysis of receipts and expenditures of the state budget of Ukraine]. Ekonomichnyi visnyk universytetu – University Economic Bulletin, 31/1. 252-262. [in Ukr].
5. Lysyak, L. V. (2018). Biudzhethna polityka yak instrument zabezpechennia finansovoi bezpeky Ukrainy [Budget policy as a tool to ensure financial security of Ukraine]. Modern Economics, 1. 294–299. [in Ukr].
6. Lukianenko I. H. (2012). Modeliuvannia vplyvu zmin fiskalnoi polityky na ekonomiku Ukrainy [Modeling the impact of changes in fiscal policy on the economy of Ukraine]. Bizness Inform – Business Inform, 4. 201–204. [in Ukr].

7. Pasichnyi, M. (2020). *Biudzhetna polityka ta ekonomichniy rozvytok* [Fiscal policy and economic development]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu – University Economic Bulletin*, 44. 153-164. [in Ukr].
8. Samuel'son, P. E., Nordkhaus, V. D. (2015). *Ekonomyka* [Economics]. 19nd ed. (Trans.). Moscow: Vyl'yams [in Rus].
9. Sty'gly'cz, Dzh. (2016). *Cena neravenstva. Chem rassloeny'e obshhestva grozyt' nashemu budushhemu* [The price of inequality. How does the stratification of society threaten our future]. (Trans.). Moscow: Éksmo. 512 p [in Rus.].
10. Tancy, Vy'to. (2018). *Pravy'tel'stvo y' rynky': menyayushhayasya ekonomy'cheskaya rol' gosudarstva* [Government and markets: the changing economic role of the state]. (Trans.). Moscow: Y'zd-vo Y'nsty'tuta Gajdara. 584 p. [in Rus].
11. Chugunov, I. Ya. Makohon V. D. (2016). *Biudzhetna polityka v umovakh ekonomichnykh peretvoren* [Budget policy in the context of economic transformation], *Ekonomichnyi chasopys-XXI – Economic Annals-XXI*, 3-4(2). 66–69. [in Eng.]
12. Chugunov I., Koroviy V. (2020). *Fiscal policy in the system of society development. Theoretical and scientific approaches to the problems of modern economy: monograph*. Primedia eLaunch. Boston, USA. pp.139-160. [in Eng.]

ДАНІ ПРО АВТОРА

Макогон Валентина Дмитрівна, доктор економічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри фінансів
Київський національний торговельно-економічний університет
e-mail: makvkn-teu@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2331-8455
Researcher ID: P-3053-2017

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Макогон Валентина Дмитриевна, доктор экономических наук, старший научный сотрудник, профессор кафедры финансов
Киевский национальный торгово-экономический университет
e-mail: makvkn-teu@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHOR

Makohon Valentyna, Doctor of Economics, Senior Researcher, Professor, Department of Finance, Kyiv National University of Trade and Economics
e-mail: makvkn-teu@gmail.com

УДК 336.2.33

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2021-48-215-224>

ФІСКАЛЬНІ ТА МОНЕТАРНІ ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

Пасічний М. Д.

Предметом дослідження є теоретичні засади та механізм координації інструментів фінансової та монетарної політики.

Метою дослідження є обґрунтування концептуальних засад взаємодії фінансової і монетарної політики для забезпечення економічного розвитку.

Методи дослідження. В дослідженні використано сукупність методів та підходів, що надало змогу забезпечити його концептуальну єдність. Використано, системний та структурний підходи, методи узагальнення, аналізу і синтезу, порівняння, моделювання та наукового абстрагування.

Результати роботи: Поглиблено теоретико-методологічні засади координації фінансової та монетарної політики. Запропоновано використовувати інституційний підхід у даному процесі. Надано пропозиції щодо розвитку системи оцінювання ефективності координації фінансової і монетарної політики.

Галузь застосування результатів. Економічна політика держави та інструменти її реалізації.

Висновки. Емпіричний досвід засвідчив доцільність узгодження бюджетно-податкової і монетарної політики з метою підтримки стійкого ендogenous економічного зростання. Координація заходів державної фінансової політики в розрізі стадій економічного циклу має ґрунтуватися на інституційному підході. Взаємодія бюджетно-податкової і монетарної політики має зосереджуватися на завданнях підвищення рівня суспільного добробуту та утримання довгострокової макроекономічної стабільності. Адаптивна взаємодія монетарних і фінансових механізмів, удосконалення інституційної архітектури економічної системи держави мають сприяти інтенсифікації економічної активності суб'єктів підприємництва, підвищенню конкурентоспроможності економіки. Обґрунтовано потребу